

УДК [007:02] (477)

О. М. Кобелев, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧНИЙ СУПРОВІД ОСВІТНЬОЇ ПІДСИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Розглядаються сутність та особливості інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек в освітній підсистемі суспільства. Зазначається: сучасні тенденції розвитку висувають нові вимоги до людини, освіти, зокрема її змісту, що відіграє вирішальну роль у становленні кожної особистості. Ідеї, знання, технології змінюються швидше людського покоління. Констатується, що проблему накопичення і введення до загального обігу наукових баз знань можна вирішити за допомогою бібліотек, які за тисячолітню історію свого існування не лише накопичили значний обсяг інформації, але й набули безцінного досвіду її організації.

Ключові слова: *інформаційно-аналітична діяльність бібліотек, освітня підсистема, інформаційно-аналітичні продукти, інформаційно-аналітичні послуги.*

А. Н. Кобелев, доктор наук по социальным коммуникациям, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОДСИСТЕМЫ ОБЩЕСТВА

Рассматриваются сущность и особенности информационно-аналитической деятельности библиотек в образовательной подсистеме общества. Отмечается, что современные тенденции развития выдвигают новые требования к человеку, образованию, в частности его содержанию, которое имеет решающее значение в становлении каждой личности. Изменение идей, знаний, технологий происходит быстрее, чем смена человеческого поколения. Констатируется, что проблему накопления и введения в общий оборот научных баз знаний можно решить с помощью библиотек, которые за тысячелетнюю историю своего существования не только накопили значительный объем информации, но и получили бесценный опыт ее организации.

Ключевые слова: *информационно-аналитическая деятельность библиотек, образовательная подсистема, информационно-аналитические продукты, информационно-аналитические услуги.*

О. М. Kobieliev, Doctor of Science in Social Communications, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

INFORMATIONAL AND ANALYTICAL SUPPORT OF EDUCATIONAL SUBSYSTEM OF HUMAN SOCIETY

The essence and features of informational and analytical activities of libraries in the educational subsystem of human society are considered. It is mentioned that modern tendency of the evolution of human society advances new demands with respect to the content of the educational system which is crucial in the development of each individual. The knowledge and technologies are being seriously changed within the time of existence of one generation. It is stated that the problem of scientific data

base storage and the introduction of the total circulation of the scientific knowledge base can best be solved by the libraries that during the thousand-year history of their existence, not only accumulated a considerable amount of information, but also gained invaluable experience of their organization.

Key words: *information and analytical activities of libraries, educational subsystem of human society, informational and analytical products, informational and analytical services.*

Постановка проблеми. Нинішній період розвитку суспільства визначається значним обсягом здобутих знань, які в поєднанні з постійною модернізацією процесів їхньої генерації та засобів комунікації, є головним чинником збільшення національного продукту, успішності економіки, запорукою національної безпеки. Це сприяло посиленню ролі освіти, особливо вищої — найважливішого фактора соціального й економічного прогресу як людства загалом, так і окремої країни.

При цьому в індустріальній економіці переважає вузька спрямованість освіти, її спеціалізація, зумовлена відносно повільними змінами ринкової кон'юнктури. Спеціалізація дозволяє працівникові підвищувати професійну майстерність, продуктивність праці. Основна концептуальна ідея освіти в індустріальному суспільстві — здобуття освіти раз і назавжди. Диплом про вищу освіту за цих умов є «сигналом» (показником) того, що його носій — людина з певними здібностями.

Нині відбувається перехід суспільства від індустріальної стадії розвитку до інформаційної (а в деяких країнах і до суспільства знань), на якій змінюється роль освіти. Тепер недостатньо тільки знань, навичок і вмінь, здобутих одного разу. Зовнішнє середовище стає дедалі мінливішим: збільшується обсяг інформації, що потребує оцінки й переробки. Сучасне суспільство характеризується як «knowledge based society» — «суспільство, основане на знаннях». Це відображено в новому концептуальному підході, що передбачає освітню активність суб'єктів протягом усього життя. За цих умов людина прагне не тільки отримати «сигнал» про здобуту освіту, але й бажає за допомогою освіти виробити нові професійні й індивідуально-психологічні якості: здатності до комунікації та творчості, мобільність, адаптивність до умов, що змінюються, набути навички прийняття оптимальних рішень тощо. Головною компетенцією індивіда стає вміння навчатися, знаходити потрібну інформацію. Усе це дозволяє йому забезпечити успіх у новому суспільстві.

Тому актуальність дослідження зумовлена тим, що бібліотека має стати важливим елементом в інформаційно-аналітичній інфраструк-

турі суспільства, що створюється. Для цього бібліотечна установа має необхідні ресурси, можливості та досвід роботи з інформацією. Це, з одного боку, дозволить оптимізувати інформаційно-аналітичне забезпечення різних суспільних підсистем, а з іншого — довести суспільству доцільність існування розвинутої і модернізованої системи бібліотек. Освітня підсистема суспільства при цьому посідає одне з пріоритетних місць, як з точки зору значення для України, так і щодо рівня бібліотечно-інформаційного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, присвячених проблемам інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) бібліотек, засвідчує значну увагу вітчизняних і зарубіжних дослідників до порушеної проблеми. Зокрема, можна відзначити праці Г. Артамонова, Д. Блюменау, Г. Гордукалової, І. Давидової, В. Ільганаєвої, Н. Кушнарєнко, А. Петрової, Е. Семенюка, Г. Сілкової, М. Слободяника, Н. Слядневої, М. Сороки, С. Терещенка, Л. Філіпової, де розглядаються такі важливі аспекти, як сутність і напрями еволюції інформаційно-аналітичної діяльності, її місце та значення в інформаційній і бібліотечній діяльності. У працях О. Ворошилова, С. Кулицького, В. Онопрієнка, В. Пархоменка, Г. Покровської, Т. Симоненко, А. Шемаєвої досліджуються окремі проблеми інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у суспільних підсистемах. Водночас, поки що практично не порушувалося питання про системне вивчення інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у суспільних підсистемах.

Відтак, **мета** статті — виявити й узагальнити специфічні ознаки та основні напрями інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек в освітній підсистемі суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед слід зазначити, що нова стадія розвитку суспільства характеризується такими особливостями: у господарській діяльності домінує сфера надання послуг, а у виробництві — обробка; технологічною базою виробництва стає наукоємне виробництво; основним виробничим ресурсом є інформація й знання, де останньому, як невідчужуваному ресурсу, відводиться особлива роль. Інтелектуальні здібності людини і рівень її освіти значною мірою визначають у постіндустріальному суспільстві її добробут і соціальний статус. Посилюється тенденція, відповідно до якої люди, котрі з тих або інших причин не беруть участь в інтелектуальному виробництві, не можуть сподіватися не тільки на підвищення, але навіть на збереження раніше досягнутого ними рівня добробуту. Революційні зміни у сфері освіти зумовлені певними чинниками [6].

Перший пов'язаний з освітніми потребами в суспільстві знань, що формується. Потрібні маршрути (траєкторії) навчання, які відповідають конкретним умовам, запитам та індивідуальним особливостям тих, кого навчають. Нині електронні (мережні) підручники відображають подання авторів, інваріантні до таких особливостей, що відповідає стандартам традиційної системи освіти. Однак у межах концепції майбутнього відкритої освіти, здійснюваної за дистанційними технологіями, можна передбачати появу значної кількості користувачів, котрих не задовольнять існуючі неадаптовані підручники.

Другий чинник стосується тенденцій розвитку інформаційних технологій, що надають нових можливостей в інтелектуалізації автоматизованих систем і їх користувацького інтерфейсу. Глобальна мережа Internet відкрила доступ до інформаційних серверів, що перебувають у різних місцях земної кулі. Зростає пропускну здатність мереж, дозволяючи територіально роз'єднаним людям розмовляти в режимі реального часу. Продовжує діяти т. зв. закон Мура, відповідно до якого продуктивність ЕОМ збільшується вдвічі кожні півтора роки. Усе це надає нових можливостей сфері освіти в доступі до навчальної інформації й оптимізації форм її подання.

Однак з розширенням комп'ютеризації навчального процесу дедалі помітнішим стає дисбаланс між технічними можливостями зберігання, передачі інформації в телекомунікаційних мережах і її поданням у різних формах для впливу на органи чуттів людини, з одного боку, і вимогами до зберігання інформації в мережних серверах, структурування знань і вибіркового доступу до джерел знань, з іншого.

Слід зазначити, що сучасне українське суспільство поки що не перейшло до інформаційної стадії. Проте глобальні зміни, які постійно відбуваються у світі, висувають нові вимоги до системи освіти, що позначається й на вітчизняній бібліотечній системі.

Постає проблема вибору такого освітнього продукту, який би забезпечив його споживачеві соціальну конкурентоспроможність. За цих умов діяльність бібліотек, особливо навчальних, набуває нових ознак.

Так, ефективне функціонування та розвиток ІАД у бібліотеках щодо задоволення освітніх потреб суспільства неможливі без вирішення проблеми підвищення загальної й інформаційної культури суспільства, яка, до речі, є предметом спеціальних досліджень [2]. Тобто суспільство має бути підготовлено до ефективного соціального використання нових технологій комунікації, інформаційних ресурсів і знань. Як свідчить історичний досвід науково-технічного прогресу, будь-які технічні нововведення є ефективними в соціаль-

ному сенсі лише в тому разі, коли вони запроваджуються в культурне середовище суспільства і стають невід'ємною складовою його культури [1; 9].

Стисло розглянемо взаємодію культури й освіти в соціокомунікаційному аспекті. Соціальні відносини проявляються в спілкуванні (комунікації), що має на кожному рівні свою специфіку: міжособистісному, груповому, масовому. Суспільство не є статичною сумою соціальних інститутів: воно постійно відроджується або творчо відтворюється за допомогою певних комунікативних актів, що мають місце між його членами. Як відомо, сам термін «комунікація» виник у науковій літературі на початку ХХ ст. Нині в науках соціально-комунікаційного циклу він розуміється як:

- засіб зв'язку будь-яких об'єктів матеріального й духовного світів;
- спілкування — передача інформації від людини до людини;
- передача й обмін інформацією в суспільстві з метою впливу на нього.

Можна погодитися з позицією А. Соколова [7], котрий соціальну комунікацію визначає як рух змістів, тобто знань, умінь, емоцій, вольових спонукань у соціальному просторі й часі. Таким чином, комунікація є найважливішою характеристикою соціальних відносин.

Відомо, що стратифікація комунікації представлена різними варіантами, на основі різноманітних ознак виокремлюються такі типи комунікації:

- міжособистісна, групова, масова (за ступенем репрезентативності аудиторії);
- усна й письмова (за формою);
- аудіативна, візуальна, аудіативно-візуальна (за каналом передачі й сприйняття інформації) [7; 8].

Комунікація є однією з найголовніших умов існування людини. Соціальна життєдіяльність здійснюється в спілкуванні, через комунікативну взаємодію, що має освітню спрямованість [5; 7; 8]. Як справедливо зауважував Дж. Дьюї [4], будь-яка взаємодія, що життєво необхідна або в якій учасники життєво зацікавлені, має для учасників спілкування освітнє значення, надаючи загальнозначущих змістів їхній спільній діяльності, сприяючи формуванню комунікативного співтовариства, найважливішою ознакою якого є взаєморозуміння. Оскільки без того, щоб люди навчалися й навчали інших, громадське життя відбуватися не може, остільки сам процес суспільного життя має освітнє значення. Тому освіту можна представити як інформаційно-комунікативний процес, що відбувається у формах міжособистісної, групової й масової взаємодії. Е. Гідденс підкрес-

лює: якби не комунікація, що здійснюється через простір, то освіта для широких мас була б недоступною, та й непотрібною [3]. У традиційних культурах знання переважно розглядалося як «локальне». Розвиток інформаційних технологій і поширення інформації стали такою самою складовою прогресу сучасного суспільства, як і будь-який аспект промислового виробництва. Тому загальна й професійна освіта — один з елементів системи масової комунікації, що виникла в процесі індустріалізації.

Слід підкреслити, що духовно-інтелектуальний і економічний потенціал суспільства формується насамперед у сфері освіти. Освіта як інформаційний процес, відіграє провідну роль в інформаційному суспільстві. В індустріально розвинених країнах саме в цю сферу скеровується значна частина інвестицій. При цьому вміння створювати, використовувати, обробляти, зберігати й поширювати інформацію стає умовою прогресивного розвитку національних співтовариств, їхньої конкурентоспроможності на світовому ринку. Освіта є одним з видів спілкування, що об'єднує індивідів у загальних почуттях, інтересах і цілях. Освітня діяльність неможлива без спілкування, яке є не тільки істотним елементом і необхідною умовою освіти, але і її результатом. Саме в спілкуванні люди здійснюють різноманітні форми своїх взаємин: соціальну комунікацію й обмін. Розкриття сутності освіти допомагає осмислити механізм діалогічних комунікативних зв'язків між людьми як особистостями, оснований на розумінні ними загальних цілей, завдань та інтересів.

Нині систему освіти неможливо розглядати поза взаємним обміном культурними й духовними цінностями між соціальними спільнотами та соціальними інститутами, що персоніфікують їх економічне, політичне й духовне життя. Освіта людини є соціокультурним процесом, оскільки являє собою потенціал безперервного становлення спільного життя людей, організації їх культурного й духовного буття; освіта є процесом відтворення й розвитку, в якому відбуваються відновлення й культурний розвиток спільного соціального та духовного життя, причому це водночас є збереженням основних життєвих форм.

Тому процес навчання має організовуватися таким чином, щоб школярі й студенти здобували не тільки необхідні знання та набували навичок для практичного використання сучасних засобів інформатики, але також дізнавалися про динаміку розвитку й можливості цих засобів як нового інструменту для опанування інформаційним ресурсом суспільства.

Таким чином, освіта пов'язана з усіма сферами суспільного життя. Цей зв'язок безпосередньо реалізується через особистість. Освіта є єдиною спеціалізованою підсистемою суспільства, цільова функція якої збігається з метою суспільства. Якщо різні сфери та галузі господарства виробляють певну матеріальну й духовну продукцію, а також надають послуги людині, то система освіти формує саму людину, впливаючи на її інтелектуальний, моральний, естетичний і фізичний розвиток.

У суспільстві, основаному на знаннях, їх обсяг не є завданням навчання. Нині мета освіти — навчити людей створювати нові знання й опановувати технології та прийоми, що надають можливості це зробити. Головний чинник, який визначає підвищення ролі ІАД бібліотек у задоволенні потреб інформаційної підсистеми суспільства, — це процес упровадження в діяльність останньої новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, особливо через перехід до суспільства знань, де виникає реальна можливість самостійно формувати набір ділової й розважальної інформації, визначати, що й коли слухати й переглядати [5; 10].

Завдяки розвиткові інформаційно-комунікаційних технологій підвищується індивідуалізм у роботі. Співробітник може повноцінно працювати вдома або іншому місці, не тільки в офісі. Відповідно, виникають нові види робочих відносин, посилюється незалежність співробітників у формуванні свого робочого графіка. Дедалі більше людей використовують можливості дистанційного навчання, починає активно реалізовуватися принцип постійного підвищення кваліфікації.

Поліпшення підготовки фахівців надає компаніям і установам нових можливостей в управлінні персоналом, а, отже, і в зростанні виробництва. У свою чергу, для кожного співробітника це означає успішнішу й динамічнішу кар'єру, що створює більшу мотивацію до праці.

Інформатизація освіти повинна спрямовуватися передусім на визначення того, що потрібно вивчати в конкретних умовах, забезпечення пошуку, отримання, передачі й подання знань у системах дистанційного навчання, де вплив бібліотеки на якість навчання кардинально посилюється, що збільшує, відповідно, і її відповідальність.

Переваги дистанційного навчання зумовлені значним розширенням можливостей і сервісу надаваних студентам та учням освітніх послуг, використанням системи безперервної освіти, зручних графіків проведення занять у синхронному й асинхронному режимах. Основною особливістю дистанційних режимів навчання є те, що

вони не так жорстко регламентують часові й просторові межі проведення занять і спілкування між викладачами й студентами. Більшою мірою переваги дистанційного навчання проявляються у викладанні гуманітарних дисциплін, оскільки дозволяють поєднати теорію й практику, використовувати актуальну інформацію для ілюстрації теоретичних положень і аналізу складних ситуацій.

Висновки. Інтенсивний розвиток нових інформаційних і телекомунікаційних технологій надає принципово нової якості трансграничному інформаційному обміну й стає рушійною силою економічних, соціальних змін у світі. В освітній підсистемі саме розвиток зазначених новітніх технологій стає базою для створення електронних підручників, розробки автоматизованих систем навчання, організації віртуальних університетів, тощо.

Однак через очевидну складність формалізації процесів навчання й новизну зазначених технологій ці проблеми перебувають на початковій стадії свого вирішення, можливості сучасних інформаційних технологій використовуються недостатньо.

У концепції відкритої освіти [6] важливим елементом є можливість вибору тим, хто навчається, засобів, місця й часу навчання, що відповідають його запитам. Це передбачає наявність альтернативних навчальних програм і прикладного програмного забезпечення, причому вони мають бути узгодженими щодо термінології, систем позначень, інтерфейсів для створення потрібних комбінацій навчальних засобів.

Сучасні тенденції розвитку висувають нові вимоги до людини, а значить і до освіти, зокрема її змісту, що відіграє вирішальну роль у становленні кожної особистості. Зміна ідей, знань, технологій відбувається швидше, ніж зміна людського покоління. Постійно виникають нові знання, без використання яких діяльність фахівців не буде ефективною. Людина XXI ст. — це людина, котра постійно вчиться. Людство рухається до нової якості суспільного розвитку — суспільства знань. Становлення останнього, в свою чергу, потребує якісно нового рівня інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. Сучасна бібліотечна аналітика має здійснювати екстракцію знань з власних та віддалених інформаційних ресурсів в динамічному та мінливому мережевому середовищі та надавати інформаційно-аналітичні продукти та послуги у комфортному для користувачів форматі. Саме тому проблемі накопичення і введення до загального обігу наукових баз знань найкраще можна вирішити на основі бібліотек, що за тисячолітню історію свого існування не лише накопичили значний обсяг інформації, але й здобули безцінний досвід її організації.

Список використаних джерел

1. Ворошилов О. Удосконалення наукового супроводу суспільних перетворень в Україні інформаційно-аналітичними підрозділами бібліотек (з досвіду СІАЗ НБУВ) / О. Ворошилов // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Вип. 26 / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Асоц. б-к України. — Київ. — 2010. — С. 222–229.
2. Гарбор Робін Т. Управління автоматизацією бібліотеки / Робін Т. Гарбор . — Київ : Aslib, 1997. — 56 с.
3. Гидденс Э. Социология / Э. Гидденс. — М. : Эдиториал УРСС. 1999. — 704 с.
4. Дьюи Дж. Демократия и образование / Дж. Дьюи. — М. : Педагогика-Пресс, 2000, — 384 с.
5. Кобелев О. М. Інформаційна аналітика в структурі бібліотечної діяльності в Україні / О. М. Кобелев ; М-во культури України, Харк. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2012. — 245 с.
6. Открытое образование — стратегия XXI века для России / под общ. ред. В. М. Филиппова и В. П. Тихомирова. — М. : Изд-во МЭСИ, 2000. — 356 с.
7. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации: учеб. пособие / А. В. Соколов. — СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002. — 461 с.
8. Социальные коммуникации: теория, методология, деятельность : словарь-справочник / авт.-сост. В. А. Ильганаева. — Харьков : КП «Город. Типография, 2009. — 392 с.
9. Терещенко С. С. Информационно-аналитическое обеспечение инновационной «Стратегии-2020» с использованием банка данных ВИНТИ РАН / С. С. Терещенко // Науч. и техн. инф-ция. Сер. 1. — 2009. — №2. — С. 25-32.
10. Чернов А. А. Становление глобального информационного общества: проблемы и перспективы / А. А. Чернов. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. — 232 с.

References

1. Voroshylov O. Udoskonalennia naukovoho suprovodu suspilnykh peretvoren v Ukraini informatsiino-analitychnymy pidrozdilamy bibliotek (z dosvidu SIAZ NBUV) / O. Voroshylov // Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. Vyp. 26 / NAN Ukrainy. Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. Asots. b-k Ukrainy. — Kyiv. — 2010. — S. 222–229.
2. Harbor Robin T. Upravlinnia avtomatyzatsiieiu biblioteky / Robin T. Harbor . — Kyiv : Aslib, 1997. — 56 s.
3. Giddens Anthony. Sotsiologiya / Anthony Giddens. — M. : Editorial URSS. 1999. — 704 s.
4. Dewey John. Demokratiya i obrazovaniye / John Dewey. — M. : Pedagogika-Press, 2000, — 384 s.
5. Kobieliev O. M. Informatsiina analityka v strukturi bibliotechnoi diialnosti v Ukraini / O. M. Kobieliev ; M-vo kultury Ukrainy, Khark. derzh. akad. kultury. — Kharkiv : KhDAK, 2012. — 245 s.
6. Otkrytoye obrazovaniye — strategiya XXI veka dlya Rossii / pod obshch. red. V. M. Filippova i V. P. Tikhomirova. — M. : Izd-vo MESI, 2000. — 356 s.
7. Sokolov A. V. Obshchaya teoriya sotsialnoy komunikatsii: ucheb. posobiye / A. V. Sokolov. — SPb. : Izd-vo Mikhaylova V. A., 2002. — 461 s.
8. Sotsialnyye kommunikatsii: teoriya, metodologiya, deyatelnost : slovar-spravochnik / avt.-sost. V. A. Ilganayeva. — Kharkov : KP «Gorod. Tipografiya, 2009. — 392 s.

9. Tereshchenko S. S. Informatsionno-analiticheskoye obespecheniye innovatsionnoy «Strategii-2020» s ispolzovaniyem banka dannykh VINITI RAN / S. S. Tereshchenko // Nauch. i tekhn. inf-tsiya. Ser. 1. — 2009. — №2. — S. 25-32.
10. Chernov A. A. Stanovleniye globalnogo informatsionnogo obshchestva: problemy i perspektivy / A. A. Chernov. — M. : Izdatel'sko-torgovaya korporatsiya «Dashkov i K», 2003. — 232 s.

UDC [007: 02] (477)

Kobieliev O. M., Doctor of Science in Social Communications, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

INFORMATIONAL AND ANALYTICAL SUPPORT OF EDUCATIONAL SUBSYSTEM OF HUMAN SOCIETY

The aim of this paper is to disclose and generalize the specific characteristics and basic areas of informative and analytical activities of libraries concerning the educational subsystem of human society.

Research methodology. This study has been carried out in the context of informative and analytical analysis of the activities of leading Ukrainian libraries. The study is based on the foundations of general theory of the social communications so long as the foundations present the fundamental predestination of the social communications in modern social relations.

Results. It is emphasized that the current social evolution of the educational system advances new demands with respect to its content that plays the key role in the development of each individual. The technology progress and knowledge progress are faster than the process of becoming of a new generation. Furthermore, the data mining tendency is in constant progress while the implementation of information technologies in modern education falls behind. This problem must be solved as soon as possible; otherwise, the country is under the risk to lose the advance of information-oriented society and the status of knowledge society so long as this status mostly defines the level of engineers, researchers, scientists and managers.

Novelty. The status of knowledge society requires from the society to achieve a new quality level of analytical activities of libraries. Modern “network” society is a fast-developing one. It is stated that the problem of scientific data base storage and the introduction of the total circulation of the scientific knowledge base can best be solved by the libraries that during the thousand-year history of their existence, not only accumulated a considerable amount of information, but also gained invaluable experience of their organization.

The practical significance. Some ideas of this study can be implemented to create the theoretical foundations for advancing the effectiveness of analytical activities of the appropriate subdivisions of libraries.

Key words: *information and analytical activities of libraries, educational subsystem of human society, informational and analytical products, informational and analytical services.*

Надійшла до редколегії 13.04.2015 р.